

A photograph of a rustic interior, likely a historical building. A large, weathered wooden beam runs diagonally across the upper part of the frame. Below it, a brick wall is visible, and a large, dark wooden door or partition is in the foreground. The lighting is warm and dramatic, highlighting the textures of the wood and brick.

REDO FÖR NY *invasion*

Fredriksborgs fästning på norra Värmdö byggdes som ett svar på ryssarnas härjningar i Stockholms skärgård 1719. Fästningen förföll under 1800-talet men har nu fått en ny roll som hotell och restaurang. Eva och Thomas Persson välkomnar nästa invasion, denna gång av fredliga besökare.

TEXT *Monica Strandell* FOTO *Sara Mac Key*

Thomas Persson byter några ord med Åke Augustsson, som målar takfoten till Stenkasernen, ritad av Carl Hårleman på 1750-talet.

Interiören i tornet.

Gunnar Söderberg sätter upp tapeten som är särskilt utvald för Axels & Esters gemak.

Björn Oscarsson sätter upp nytt dörrfoder till gamla pardörrar i hotellet och restaurangen.

»Det är självklart för oss att visa stor respekt

Läget vid Oxtdjupet, den smalaste delen av farleden in till Stockholm, är i många avseenden perfekt. Här passerar all båttrafik som ska till och från Stockholm. Det välbesökta Vaxholms kastell ligger ett stenkast bort.

– Här vill vi ordna guidade turer, bröllop, utställningar och andra evenemang året runt. Det är en fantastisk byggnad i en oslagbar miljö som vi vill att flera ska få uppleva, säger Eva och Thomas Persson, när de öppnar den tunga träporten till *Smörasken*, som ortsborna kallar den.

Det runda, massiva tegeltornet ligger på den högsta punkten i den gamla försvarsanläggningen med bästa utkik över farleden. Förutom tornet med gluggar avsedda för fyrtyo kanoner består anläggningen av en kasernbyggnad och ett strandbatteri, så kallat *corps de garde* eller vaktstuga. Och en strandfästning som tills vidare hålls stängd, men som Perssons har en tanke med – på sikt.

Vi besöker Fredriksborg i slutet av april när hantverkarna bara har några arbetsveckor kvar. Denna dag är det beckmörkt inne i tegeltornet på grund av att elektriciteten inte fungerar. Detta retliga strömavbrott är en av oräkneliga detaljer som makarna Persson måste hantera under bygget av deras gemensamma drömprojekt, Fredriksborgs hotell och restaurang. Men hantverkarna måste bli klara i tid så att man kan börja med

inredningen, som Eva och Thomas Persson vill ge en personlig prägel. De använder gamla tekniker och material, renoverar gamla dörrar och fönster, återanvänder originaldetaljer och målar med linoljefärger. Det hamras och slamras, doften av trä och linolja väcker lustkänslor.

– Vi känner en otrolig glädje och stolthet över att få arbeta i den här miljön. Det märks att Fredriksborg har en attraktionskraft på andra också. Det har inte varit så svårt att rekrytera duktiga medarbetare, säger Eva Persson.

Eva och Thomas Persson bor själva sedan tio år på Värmdö. De fick reda på sFV:s planer när de som markägare skulle diskutera en gemensam väg. I konkurrens med andra intressenter fick de hyreskontraktet och satsar nu allt på Fredriksborg. De är båda ekonomer och har ägnat sina yrkesliv åt restaurang, besöksnäring och marknadsföring. De har en tydlig bild av hur de vill att Fredriksborgs hotell och restaurang ska se ut och bedrivas.

– Vi vill att våra gäster ska uppleva kvaliteten och omsorgen i en kulturmiljö som berättar om Sveriges historia. En stor stark och reklam kommer vi inte att tillåta här, säger Thomas Persson som i 17 år har ägt Blå porten, restaurang och kafé vid Liljevalchs konsthall på Djurgården.

Som alltid när statliga kulturmiljöer ska omvandlas till

Med Fredriksborgs hotell och restaurang får Stockholms skärgård ett nytt utflyktsmål som är öppet året om.

FREDRIKSBOGERS FÄSTNING

Fredriksborgs fästning ligger strategiskt på norra Värmdö mitt emot Vaxholm, vid Oxdjupet som är den smalaste passagen, i Stockholms skärgård. Fästningen med torn, strandverk och kringbyggnader stod klar 1735 och var då en av Europas modernaste. Den fick sitt namn efter kung Fredrik I. Den första försvarsborgen vid Oxdjupet kom till redan på 1710-talet för att skydda inloppet till Stockholm. Förslaget kom från fortifikationsmajoren Gabriel Cronstedt och generalkvartermästaren Axel Löwen gjorde ritningarna. Slottsarkitekten Carl Hårleman ritade kasernbyggnaden, som uppfördes i slutet av 1750-talet efter hans död.

På 1800-talet ansågs tornet inte ha något militärriskt ändamål. Fredriksborg förföll och fästningen ersattes av Vaxholms kastell. Fredriksborgs fästning är ett statligt byggnadsminne och förvaltas av SFV.

Eva och Thomas Persson öppnar Fredriksborgs hotell och restaurang.

FÄRDBESKRIVNING FREDRIKSBOGERS FÄSTNING

Kollektivt: Ta tunnelbanans gröna linje från T-centralen till Slussen. Ta buss 439 till hållplats Stenslätten.

Bil: Kör väg 222 mot Värmdö från Slussen. Ta väg 274 mot Vaxholm, stanna vid Stenslätten och håll utkik efter sevärdhetsymbolen. Alternativt: kör väg 274 från Vaxholm över Rindö och stanna vid Stenslätten.

för husens kulturvärde och platsens historia»

besöksmål är det ett nära samarbete mellan SFV, arkitekten och hyresgästen. Arkitektuppdraget gick till Sven Ahlsén, som är slottsarkitekt för Stockholms äldre fästningar.

– Vi har haft en väldigt bra dialog med både Statens fastighetsverk och arkitekten Sven Ahlsén. Vi är helt överens om att skapa ett hotell och en restaurang som lyfter fram Fredriksborgs kulturhistoria. Vi vill att alla ska känna sig välkomna här.

Hela Fredriksborgs fästning är statligt byggnadsminne. *Stenkasernen* ritades av slottsarkitekten Carl Hårleman (1700–1753), en av Sveriges genom tiderna mest inflytelserika arkitekter.

– Det är självklart för oss att visa stor respekt för husens kulturvärde och platsens historia, säger Eva Persson och visar runt i *Stenkasernen*, som rymmer restaurangen och hotellet med nio dubbelrum och ett enkelrum. Alla utom ett har sjöutsikt.

Rummen har fått namn efter sin karaktär, exempelvis *Spisrummet*, där det finns en vedspis, eller namn som har en koppling till Thomas och Eva.

– Den stora matsalen kallar vi *Hårlemanska rummet*. Hotellrummen får namn som *Tage*, *Arvid*, *Elsa* och *Hilda* efter gamla släktingar som gått ur tiden. Det största rummet eller sviten har döpts till *Axels & Esters gemak*. Ett av rummen var fjärdingsman Karlssons vardagsrum, det har den 82-årige grannen berättat, säger Eva Persson.

Ahlsénarkitekterna har även utformat trädgården och ett nybyggt orangeri som kommer att vara kafé.

– Vi ska odla egna örter här, säger Eva entusiastiskt och sveper med handen över den nakna bruna jorden runt kasernbyggnaden och orangeriet med utsikt över farleden.

Eva Persson ser också framför sig hur uteserveringen vid det lilla stenhuset *Corps de garde* nere på kajen ska att locka till sig folk.

– Där kan man beställa något att äta och dricka i solen eller i skuggan under handgjorda segel när det är som varmast..

Hur var det nu med Perssons tankar på Strandfästningen?

– Om allt går som vi hoppas är vår dröm är att göra hotellrum även där. Tänk att få bo i den mäktiga tegelbyggnaden vid strandkanten. *

»Vi vill öppna Fredriksborg för hela det svenska folket, inte bara befästningen utan hela platsen. Det gör vi genom att skapa möjligheter för en hyresgäst att bedriva restaurang- och hotellverksamhet, vilket gör besöksmålet tillgängligt året runt«
Mathias von Schlieben
Förvaltare